

ФАКУЛЬТЕТ РОМАНСЬКОЇ
ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ

Кафедра іспанської і новогрецької філології
та перекладу

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Кафедра	іспанської і новогрецької філології та перекладу
Факультет	романської філології і перекладу
Викладач	доцент ЗАЛЕСНОВА Олена Володимирівна
Статус дисципліни³	вибіркова дисципліна професійної і практичної підготовки
Курс, семестр⁴	3 курс, 6 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС / загальна кількість годин	3 кредити ЄКТС; 90 год
Мова викладання	іспанська
Коротка анотація дисципліни (Що я вивчатиму?)	<p>Завданнями навчальної дисципліни є поглиблення знань щодо типових граматичних і стилістичних структур текстів сучасних ЗМІ, удосконалення навичок перекладу текстів різних жанрів публіцистичного стилю, а саме новин, репортажів, хронік, статей, колонок з метою формування перекладацьких компетентностей для їхнього подальшого використання у своїй практичній діяльності.</p> <p>Предметом навчальної дисципліни є особливості інтерпретації та перекладу публіцистичних текстів з</p>

¹ Поряд з логотипом КНЛУ рекомендується вставляти логотип факультету.

² Спеціальність / спеціалізація / ОП зазначаються за наявності.

³ Обрати з: а) вибіркова дисципліна професійної і практичної підготовки; б) дисципліна вільного вибору студента; в) дисципліна українознавчого спрямування.

⁴ Крім дисциплін вільного вибору студентів.

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

«Комунікативно-прагматичні аспекти
перекладу
іспанських публіцистичних текстів»

Спеціальність²: В11 Філологія

Спеціалізація: В11.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

Освітня програма: Іспанська мова і література, друга іноземна мова, переклад

	іспанської мови українською. Зміст навчальної дисципліни розкривається в одному змістовому модулі, що передбачає вивчення особливостей перекладу публіцистичних текстів у контексті міжкультурної комунікації.
Мета вивчення дисципліни <i>(Чому це цікаво й потрібно вивчати?)</i>	Метою вивчення вибіркової дисципліни: є формування у студентів навичок адекватного перекладу різножанрових текстів іспанських ЗМІ з урахуванням семантико-стилістичних параметрів тексту
Результати навчання <i>(Чому я навчуся на цій дисципліні?)</i>	Знати основні теоретичні положення лінгвістики та перекладознавства, які стосуються перекладу публіцистичних текстів; фахову терміносистему, кліше і лексику, що обслуговує стандартизовані тексти іспанською мовою, та їхні українські еквіваленти та вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі; методи й прийоми перекладу публіцистичних текстів Вміти відтворювати іноземною мовою тексти публіцистичного стилю; використовувати джерела загальної та спеціальної інформації для ефективного виконання завдання та швидко вилучати й обробляти необхідну інформацію професійного спрямування з іншомовних джерел; застосовувати набуті знання міжкультурної комунікації у процесі усного і писемного спілкування в академічному та професійному середовищі.
Компетентності⁵ <i>(Яку сукупну користь я отримаю від вивчення цієї дисципліни?)</i>	Курс спрямований на розвиток у студентів таких загальних компетентностей: ЗК 3. – Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 4. – Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 5. – Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. ЗК 6. – Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел ЗК 7. – Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми ЗК 8. – Здатність працювати в команді та автономно. ЗК 9. – Здатність спілкуватися іспанською мовою. ЗК 10. – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 11. – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 12. – Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. Дисципліна зорієнтована на набуття таких фахових компетентностей: ФК 1. – Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ. ФК 2. – Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні. ФК 3. – Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії іспанської мови.

⁵ Формуються у термінах знань / умінь / навичок / комунікації / автономності або в описі набутих м'яких навичок.

ФК 4. – Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди іспанської мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК 6. – Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати іспанську, другу іноземну мови в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв’язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 7. – Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК 8. – Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв’язання професійних завдань.

ФК 9. – Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іспанською і другою іноземною мовами.

ФК 10. – Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів

ФК 12. – Здатність до організації ділової комунікації.

ФК 13. – Здатність використовувати системні знання мови для аналізу та синтезу ідей, застосовувати системні знання сучасних філологічних і перекладознавчих студій в професійній діяльності.

ФК 14. – Володіння теоретичними основами використання іспанської мови, включаючи фонетичні, граматичні, лексичні, стилістичні аспекти мови й мовлення.

ФК 15. – Здатність використовувати соціокультурні та лінгвокраїнознавчі знання про країни, мови яких вивчаються, з метою успішної комунікації та перероблення інформації іноземними мовами.

ФК 16. – Володіння граматиною, лексикою і фонетикою іспанської мови на рівні C1 (Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (Marco Común Europeo De Referencia Para Las Lenguas: Aprendizaje, Enseñanza, Evaluación)).

ФК 18. – Володіння експресивними, емоційними, логічними засобами іспанської мови, другої іноземної мови та української для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації в усній та писемній формах.

ФК 19. – Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації: мовознавства, літературознавства, перекладознавства та оперувати базовою термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК 20. – Здатність до аналізу тексту оригіналу, до застосовування відповідних перекладацьких стратегій (здійснення передперекладацького аналізу тексту; виокремлення правильної перекладацької стратегії; визначення одиниці перекладу, оцінювання

	та добір мовних засобів для реалізації адекватного перекладу), презентувати текст перекладу.																									
Види занять і їхній розподіл за годинами	Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) 90 год. , у тому числі: лекції – год. практичні заняття – 30 год. консультації – год. самостійна робота – 60 год.																									
Тематика (змістові модулі) навчальної дисципліни	Змістовий модуль 1. Переклад публіцистичних текстів у контексті міжкультурної комунікації Тема 1. Текст як комунікативна одиниця Тема 2. Мова ЗМІ і переклад Тема 3. Характеристика публіцистичних текстів Тема 4. Жанрові особливості перекладу текстів ЗМІ Тема 5. Перекладацькі стратегії та прийоми відтворення публіцистичних текстів.																									
Політика оцінювання (розподіл балів і критерії)	<p>Семестрове оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни має таку структуру:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>№ з/п</th> <th>Види навчальної діяльності студента</th> <th>Максимальна кількість балів</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>Аудиторна навчальна</td> <td>25</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>робота.</td> <td>25</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Самостійна навчальна</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td></td> <td>робота.</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>Модульна контрольна</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>робота</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна та самостійна робота) здійснюється за накопичувальною системою, в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування практичних занять позначаються «0».</p> <p>Контроль виконання аудиторної роботи здійснюється у вигляді опитування в усній формі, яке проводиться на кожному практичному занятті та включає в себе відповідь на теоретичне питання з лекційного курсу та здійснення перекладу запропонованих текстів з іспанської мови на українську і навпаки з тематики, що вивчалась протягом курсу. Завдання самостійної роботи виконуються в письмовій формі. Однією з форм самостійної роботи є виконання індивідуальних завдань з перекладу текстів.</p> <p>Критерії оцінювання аудиторної та самостійної навчальної роботи студента</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Кількість балів</th> <th>Зміст критеріїв оцінювання</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>5 «відмінно»</td> <td><i>Зміст відповіді:</i> демонстрація повного розуміння та чітке визначення лінгвістичних термінів, компетентне визначення теоретичних засад та різних підходів до мовних явищ; вміння пояснити смислові, структурні, загальні та відмінні особливості лінгвістичних концепцій та здатність навести</td> </tr> </tbody> </table>	№ з/п	Види навчальної діяльності студента	Максимальна кількість балів	1.	Аудиторна навчальна	25	2.	робота.	25	3.	Самостійна навчальна	50		робота.			Модульна контрольна			робота		Кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання	5 «відмінно»	<i>Зміст відповіді:</i> демонстрація повного розуміння та чітке визначення лінгвістичних термінів, компетентне визначення теоретичних засад та різних підходів до мовних явищ; вміння пояснити смислові, структурні, загальні та відмінні особливості лінгвістичних концепцій та здатність навести
№ з/п	Види навчальної діяльності студента	Максимальна кількість балів																								
1.	Аудиторна навчальна	25																								
2.	робота.	25																								
3.	Самостійна навчальна	50																								
	робота.																									
	Модульна контрольна																									
	робота																									
Кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання																									
5 «відмінно»	<i>Зміст відповіді:</i> демонстрація повного розуміння та чітке визначення лінгвістичних термінів, компетентне визначення теоретичних засад та різних підходів до мовних явищ; вміння пояснити смислові, структурні, загальні та відмінні особливості лінгвістичних концепцій та здатність навести																									

	<p>доречні приклади.</p> <p><i>Форма відповіді:</i> коректна лексико-граматична та інформаційна презентація тексту, вільне володіння лінгвістичною термінологією, зв'язність та логічне послідовне викладення матеріалу з дотриманням семантичних та формальних зв'язків між реченнями.</p> <p>Виконане студентом практичне завдання відповідає вимогам комунікативно орієнтованого навчання і поетапного формування навичок та вмінь.</p>
4 «добре»	<p>Відповідь повна, зрозуміло викладена, однак містить неповну ілюстрацію понять, невдалі приклади, зайву інформацію. Допускається 3-4 граматичних або лексичних помилки.</p> <p>Виконане студентом практичне завдання відповідає вимогам комунікативно орієнтованого навчання і поетапного формування навичок та вмінь.</p>
3 «задовільно»	<p>Відповідь є правильною по суті, однак неповною (через відсутність пояснень, прикладів). Допускається 6-8 мовних помилок.</p> <p>Виконане студентом практичне завдання частково не відповідає вимогам комунікативно орієнтованого навчання і поетапного формування навичок та вмінь.</p>
2 «не задовільно»	<p>Відповідь не відображає суті питання, не містить основних термінів та їх визначень, не проілюстрована доречними прикладами, або витлумачена у спотвореній формі. У відповіді студента присутні більше ніж 9 мовних помилок.</p> <p>Виконане студентом практичне завдання не відповідає вимогам комунікативно орієнтованого навчання і поетапного формування навичок та вмінь.</p>

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи:

Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»)).

Оцінка «відмінно» («5») виставляється студенту, якщо теоретичні питання, винесені на розгляд, викладені у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі практичні завдання, передбачені МКР, виконані в повному обсязі. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні матеріалу. Відповіді є змістовними, логічними та чіткими. Мовне оформлення матеріалу є граматично, лексично та стилістично правильним. Допускається до 4-х граматичних, лексичних або орфографічних помилок. 90% – 100% правильно виконаних завдань.

Оцінка «добре» («4») виставляється студенту, якщо теоретичні питання, винесені на розгляд, викладені у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені МКР навчальні практичні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Відповіді на теоретичні питання,

розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні матеріалу. Відповіді у переважній більшості є змістовними, логічними та чіткими; мовне оформлення матеріалу є граматично, лексично та стилістично коректним (допускається невиконання 1-2 вимог до форми). Допускається до 8 граматичних, лексичних або орфографічних помилок. 75% – 89% правильно виконаних завдань.

Оцінка «задовільно» («3») виставляється студенту, якщо теоретичні питання, винесені на МКР, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення. Відповіді є незмістовними, нелогічними та нечіткими; мовне оформлення матеріалу є граматично, лексично та стилістично некоректним (допускається невиконання 3-4 вимог до форми). Допускається до 8 граматичних, лексичних або орфографічних помилок. 50% – 74% правильно виконаних завдань.

Оцінка «незадовільно» («2») виставляється, якщо студент не готовий до МКР, не викладає більшої частини програмного матеріалу, неправильно виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань. Переважна більшість відповідей є незмістовними, нелогічними та нечіткими; мовне оформлення матеріалу є граматично, лексично та стилістично некоректним (допускається невиконання 4-5 вимог до форми). У відповідях студента зафіксовано 12 та більше граматичних, лексичних або орфографічних помилок. Менше 49% правильно виконаних завдань.

У разі відсутності студента на МКР без поважних причин (таких, що підтверджуються офіційними документами), він отримує «нуль» (0) балів. У випадку наявності зазначених офіційних документів, студент, за письмовою згодою декана факультету та викладача, має право написати МКР в індивідуальному порядку.

Оцінки трансформуються в **рейтинговий бал за МКР** у такий спосіб:

«відмінно»	50 балів
«добре»	40 балів
«задовільно»	30 балів
«незадовільно»	20 балів
неявка на МКР	0 балів

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового балу за роботу протягом семестру і рейтингового балу за МКР.

Підсумкове оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни здійснюється у формі **заліку**

Відмітка про **залік** у національній шкалі («зараховано», «не зараховано») та оцінка в шкалі

ЄКТС виставляється на підставі семестрового рейтингового балу студента за дисципліну таким чином:

90 – 100 балів	A
82 – 89 балів	B
74 – 81 бал	C
64 – 73 бали	D
60 – 63 бали	E
59 балів і нижче	FX.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів. Таким чином студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **60 і вище**, отримують відмітку про залік «**зараховано**» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **59 і нижче**, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється відмітка про залік «**зараховано**», а в шкалі ЄКТС – **E** та бал **60**. Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік «**не зараховано**», то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік «**не зараховано**», оцінка **FX** – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Пререквізити (передумови вивчення дисципліни)

Для успішного освоєння дисципліни студенти повинні *знати* особливості системи мови, що вивчається (лексичні, граматичні, стилістичні) у професійному контексті на рівні, що є необхідними для перекладу публіцистичних текстів, мовні форми, властиві для різних реєстрів мовлення з урахуванням правил та особливостей міжкультурної комунікації; моделі перекладу текстів суспільно-політичного характеру.

Вміти перекладати з іспанської мови на українську та з української мови на іспанську тексти суспільно-політичної тематики, презентувати іншомовну інформацію професійного характеру у вигляді переказу або доповіді, обґрунтовувати власну точку зору; застосовувати набуті знання міжкультурної комунікації у процесі усного і писемного спілкування в академічному та професійному середовищі.

Володіти практичними навичками швидко вилучати й обробляти необхідну інформацію професійного спрямування з іншомовних джерел, складати іспанською мовою тексти у сфері професійної діяльності та медійної комунікації.

Успішне опанування курсів практики усного і писемного мовлення першої іноземної мови (за 1 – 4 семестри), практичної граматики першої іноземної мови (за 1 – 4 семестри), сучасної української літературної мови, вступу до перекладознавства, лексикології першої іноземної мови, теорії і практики перекладу з першої іноземної мови.

Навчально-методичне й інформаційне

Основна:

забезпечення

1. Алесіна Н.М., Виноградов В.С. (1993). *Теорія і практика перекладу. Іспанська мова*. Київ: Вища школа.
2. Амеліна С. М. (2020). *Актуальні проблеми теорії і практики сучасного перекладу*. К.: Центр учбової літератури
3. Багмут Й.А. (2005). *Проблеми перекладу суспільно – політичної літератури українською мовою*. К.: НД.
4. Верба, Г. Г. & Гетьман, З. О. (2013). *Підручник з перекладознавства*. Вінниця: Нова книга.
5. Верба, Г. Г., Орличенко, О. В., Приходько, М. П. (2020). *Посібник з усного та письмового перекладу для студентів старших курсів (українська та іспанська мови)*. Вінниця: Нова книга.
6. Гетьман З. О., & Орлова, І. С. (2010). *Теорія і практика перекладу з іспанської мови на українську*. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка.
7. Калустова О. М., Шиянова І. М., Танич К. А., Квасюк Н. Ю., Коломієць М. О. (2012) *Курс письмового перекладу. Іспанська мова*. К.: ВПЦ «Київський університет».
8. Carbonell i Cortés, Ovidi. (1999). *Traducción y cultura*. Salamanca: Ediciones colegio de España.
9. Corsellis, Ann (2010). *Traducción e interpretación en los servicios públicos. Primeros pasos*. Granada: Editorial Comares
10. García Izquierdo, Isabel. (2000). *Análisis textual aplicado a la traducción*. Valencia: Tirant lo Blanch.
11. Martín Ruano M. R., Vidal Claramonte Á. (2016). *Traducción, medios de comunicación, opinión pública*. Granada: Editorial Comares.

Додаткова:

1. Бабенко Є., Амеліна С., Білоус Н. (2018). *Актуальні проблеми теорії і практики сучасного перекладу*. К.: Центр навчальної літератури
2. Білоус О. М. (2013). *Теорія і технологія перекладу*. Кіровоград: Вид-чий центр КДПУ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/inmov/posibniki.pdf>
3. Бондарчук Л.І. (2008). *Культура ділового мовлення*. Житомир: ПП «Рута», в-во «Волинь».
4. Васенко Л.А., Дубічинський В.В., Кринець О.М. (2008). *Фахова українська мова*. К.: Центр учбової літератури.
5. Гула Є.А. (2005). *Редагування як один з головних чинників якісного перекладу*. – Київ: Асоціація перекладачів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.uta.org.ua/data/loads/Gula.pdf>
6. Зарицький М. С. (2004). *Переклад: створення та редагування*. К.: Парламентське вид-во.
7. Івз Гамбієра, Люк ван Дорслар (2020). *Енциклопедія перекладознавства у 4-х томах*. Вінниця: Нова книга.
8. Караванський С. (2009). *Секрети української мови*. Львів: БаК.
9. Коптілов, В. В. (2003). *Теорія і практика перекладу*. Київ: Юніверс.
10. Копильна О. М. (2019). *Практика реферативного*

	<p>перекладу. К.: Ліра-К.</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. Корунець І.В. (2003). <i>Теорія і практика перекладу (аспектний переклад)</i>. Вінниця: Нова книга. 12. Литвин І. М. (2013). <i>Перекладознавство</i>. Черкаси: Вид-во Ю. А. Чабаненко 13. Плотницька І.М. (2008). <i>Ділова українська мова</i>. К.: Центр учбової літератури. 14. Пеєтр Тороп (2015). <i>Тотальний переклад</i>. Вінниця: Нова книга. 15. Шевчук С. В., Клименко І. В. (2010). <i>Українська мова за професійним спрямуванням</i>. К.: Алерта 16. Cagnolati, Beatriz E. (2012). <i>La traductología: Miradas para comprender su complejidad</i>. Editorial Universidad Nacional de LA Plata. Sacado de https://memoria.fahce.unlp.edu.ar/libros/pm.26/pm.26.pdf. 17. Moya, Virgilio (2004). <i>La selva de la traducción: Teorías traductológicas contemporáneas</i>. Madrid: Cátedra. 18. Oliver González, Antoni. (2016) <i>Herramientas tecnológicas para traductores</i>. Barcelona: Editorial UOC. 19. Peter Newmark. (1999). <i>Manual de traducción</i>. Madrid: Catedra. 20. Pym Anthony (2016). <i>Teorías contemporáneas de la traducción</i>. Tarragona: Intercultural Studies Group. <p>інформаційні ресурси в Інтернеті</p> <p>https://www.rae.es/ www.cervantes.es/ http://www.elpais.com/ http://www.elmundo.es/ http://biglib.com.ua http://www.elcastellano.org https://www.rincondelvago.com/ https://www.coloquial.es/ http://www.spain.sc/ https://www.spain.info/es/sobre_espanha https://es.wikipedia.org/ https://www.academia.edu/ https://www.educacionyfp.gob.es/reinounido/publicacion-es-materiales/material-didactico.html</p>
<p>Форми і способи поточного та семестрового контролю</p>	<p>– семестрове оцінювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) усне опитування; 2) здійснення перекладу запропонованих текстів; 4) виконання індивідуальних завдань з тематики, відведеної на самостійне опрацювання. <p>– підсумкове оцінювання: <u>залік</u></p> <p>– умови допуску до семестрового заліку:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) виконання МКР з дисципліни; 2) відпрацювання пропущених занять.

Затверджено на засіданні кафедри іспанської і новогрецької філології та перекладу, протокол № 15 від «21» червня 2024 р.

Завідувачка кафедри Олена ЗАЛЕСНОВА

Перезатверджено на засіданні кафедри іспанської і новогрецької філології та перекладу, протокол № 8 від «20» березня 2025 р

Завідувачка кафедри Олена ЗАЛЕСНОВА

Перезатверджено на засіданні кафедри іспанської і новогрецької філології та перекладу, протокол № 10 від «30» березня 2026 р

Завідувачка кафедри Олена ЗАЛЕСНОВА

Примітка: форма силябусу може змінюватися / коригуватися залежно від потреб опису конкретної дисципліни (наприклад, можна вставляти табличний матеріал для опису окремих позицій).